

Ballett ja selle publik globaliseeruv maailmas

Kuidas luua pidevalt vahetuvas trupis töökeskkond, mis sünnitab lavamaagia?

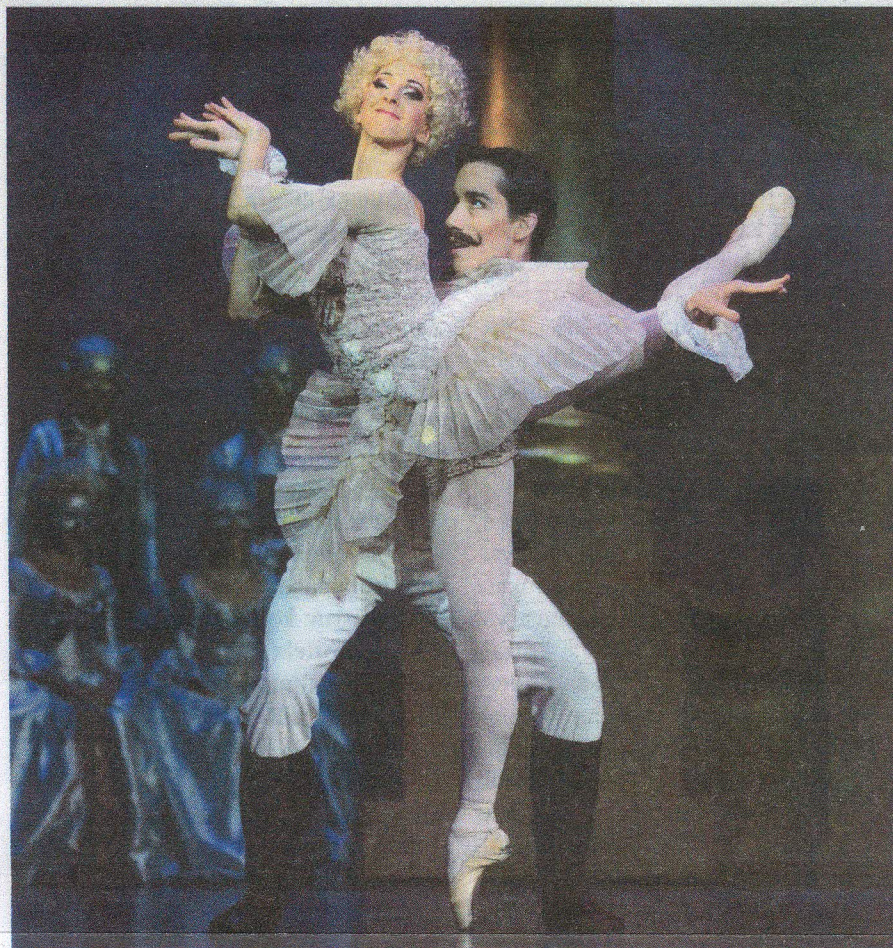
Estonia „Uinuv kaunitar”, helilooja Pjotr Tšaikovski, originaalkoreograafia autor Marius Petipa, uusredaktsiooni koreograaf-lavastaja Toomas Edur, dirigendid Vello Pähn, Jüri Alperen ja Kaspar Mänd, kunstnik Peter Docherty (Inglismaa), valguskunstnik Anton Kulagin. Tantsivad Luana Georg, Nanae Maruyama, Marta Navasardjan, Jekaterina Oleinik, Abigail Sheppard, Alena Škatula, Gabriel Davidsson, Jonatan Davidsson, Jonathan Hanks, Deniss Klimuk, Sergei Upkin, Anatoli Arhangel'ski, Vitali Nikolajev jt. Esietendus 14. XI Estonia teatrisaalis.

ANU RUUSMAA

Novembri keskel esietendus rahvusoperis Estonia „Uinuva kaunitari” sealne neljas versioon. 1997. aasta „Uinuva kaunitari” (lavastaja Enn Suve) kavalehel on kirjas, et tookord sai laval näha ka Toomas Edurit printsi rollis ja Age Oksa printsess Aurorana. Näinud neid oma silmaga, meenub Oks kui üliõrn, emotsionaalne, haavatav printsess, Edur aga kui vitaalne, elujanuline ja dünaamiline prints. Seekordse lavastuse juures on nad mõlemad kogemuste jagajate rollis: Edur lavastaja-koreograafina, Oks repetiitorina.

Lava. Edur on lühendanud lavastuse kahevaatuseliseks. See on igale koreograafile-lavastajale keeruline ülesanne: libreto kokkupressimine ja muusikalise dramaturgia lõikamine nõuab valikus delikaatsust, ent see on igati mõistetav, sest ülikiirelt muutuv maailm kehtestab oma reeglid. Mitmetunnised imperaatorlikud balletid, mille traditsiooni on pika aja vältel hoolikalt hoitud, peavad leidma tänapäeva inforohkes ja kiires maailmas ajakohasemalt kompaktsama vormi. 2013. aasta mais esietendunud „Bajadeer” on selles mõttes õnnestumine – romantismiaegsele balletile omases võtmes ilus tervik. „Uinuv kaunitar” on aga juba algmaterjalilt palju komplitseeritum.

Nagu lavastaja on öelnud, kasutas ta uue redaktsiooni alusena Marius Petipa algupärandit ning oma kogemust, mis pärineb nii Maria teatri, Moskva Suure teatri kui ka Inglise teatri versioonidest. Kuna tantsu on läbi aegade üldjuhul suusõnaliselt edasi kantud, siis on igas keskkonnas end kehtestanud erisugune, subjektiivne mälupilt. Pealegi on aegade jooksul iga lavastaja toonud lavastusse omapoolseid uuendusi. See on aja märk, et side loominguga algse mõttega teiseneb ja õige valiku tegemine

„Uinuv kaunitar”: Kassike – Heidi Kopti, Saabastega Kass – Eneko Amoros.

Harri Rospu

kujundlikkusele stilistiline mitmekesisus midagi juurde ei anna.

Lavakujunduse ruumiline lahendus erineb algupärasest, jättes samaks Petipa koreograafia ruumilise lahenduse. Esimeses vaatuses on vastündinud printsessi häll paigutatud lava sügavusse, kuigi algupärandis oli see eeslaval. Haldjate kingitused printsessile on uues versioonis seotud temaga põgusate kummarduste kaudu ning nende variatsioonid esitatud pigem publikule. Sellega on jäänud hänguseks tegelaste omavahelised suhted. Nauditav on teise vaatuses metsapildi romantiline kontekst, kus on lavale toodud *adagio*, mis lummab oma muusikaga. Kauni viiulisoolo saatel tantsitakse unistuste duetti, sünnib unenäoline armastus.

Värskendav on lavastaja soov leida sidusus viimase vaatuses muinasjutude divertismendiga, tuues juba metsapilti muinasjutu tegelased printsi sõpradena. Väärt sisuline taotlus pole aga koreograafiliselt keelelt ja stilistiliselt vana ja uue vahel tervikut loonud. Seesama taotlus jätkub pulmapildis maskiballina.

järgi leiab tegevus aset konkreetsetes ajavahemikes (printsess Aurora sünd, kuusteist aastat hiljem, sada aastat hiljem) ning on loodud Louis XIV õukonna stiilis. Kontseptsioonilt nüüdisaegne ja ülikirju lava tõmbab tähelepanu tantsult kostüümidele. Värvilahendus, mis eri ajastute kontekstis ehk toimiks, on üheskoos ehmatav ja tervikpilt väsitav. Üksikud detailid mõjuvad groteskselt. Kostüümid on kergemeelsed ja kohati operetlikud. Puudub läbiv liin, mis looks terviku.

Samuti viib selline kostüümilahendus tahes-tahtmata mõtted seostele Petipa ja Tšaikovskiga. Petipa käsitles oma lavastuses Louis XIV aega kui suursugust, väljapeetud tulede särast hiilgust. Praegune lavastus esitab Louis XIV aega pigem ülevoolavalt meelelahutuslikuna. Tšaikovski, kes omakorda lõi balletile muusika Lully, Bachi ja Rameau' stiilis, on oma sümfoonilise helikeelega palju sügavam, mitte pelgalt meelelahutuslik. See-eest väga muinasjutuliselt, haaravalt ja ruumiliselt huvitavalt on lahendatud õukonna ja printsessi uinumise stseenis metsa kasvamine. Mitme-

oli piisavalt aega laiem. Elame gl... ning tantsus ku... ses kunstiliigis eriti ruttu. Kõik on üle maailma vahelised ning ühenäoliseks. T... pidevalt ringi ja parasjagu toim... neid ei seo miski...

Kuidas luua... pis töökeskkond... gia? Vahel on se... tunud: Wayne M... ning 2009. aast... „Teine sümfooni... õnnestumisest... alati sõnumikar... sed mitmekülge... on küll omaette... vahend sõnumi... sünergia peaks o...

Publik. Ilma pu... Publik on kas a... passiivne vaata... koosneb enama... test, teatraalide... liku elu tegelast... on aga publiku... siinset kunsti vä... Kuna praegusel... nasjutuga, on sa... Esimeses vaatus... ning hea ja hal... lepanu. Üks väi... vaheajal: halb p... olema, vaheldu... jälgisin huviga ü... poissi, kes istu... kohale kõrvakla... vaatab kogu teis... muusika saatel... ta õnneks klapi... tuse teises pild... helisesid kordu... melt poolt oli n... lapsed olid lavat... nud oma nutika...

Kas lihtsalt... teine vaatus o... vaatajaile ikkag... kus sisuliselt ol... Teater kui ku... keskkond peab... ses tegema osk... sündiv oleks kõ... meelelahutusel... maailmas. Noor... line ka tema kas... jääks kestma ku...

Kokkuvõtteks.... liku esitantsijal...